

Samling af Afgørelser

DOMSTOLENS DOM (Tredje Afdeling)

17. september 2020*

»Præjudiciel forelæggelse – retligt samarbejde i civile sager – kompetence i sager om underholdspligt – forordning (EU) nr. 4/2009 – artikel 3, litra b) – retten på det sted, hvor den bidragsberettigede har sin sædvanlige bopæl – regressøgsmål anlagt af et offentligt organ, der er indtrådt i den bidragsberettigedes rettigheder«

I sag C-540/19,

angående en anmodning om præjudiciel afgørelse i henhold til artikel 267 TEUF, indgivet af Bundesgerichtshof (forbundsdomstol, Tyskland) ved afgørelse af 5. juni 2019, indgået til Domstolen den 16. juli 2019, i sagen

WV

mod

Landkreis Harburg,

har

DOMSTOLEN (Tredje Afdeling),

sammensat af afdelingsformanden, A. Prechal, Domstolens præsident, K. Lenaerts, som fungerende dommer i Tredje Afdeling, og dommerne L.S. Rossi (refererende dommer), F. Biltgen og N. Wahl,

generaladvokat: M. Campos Sánchez-Bordona,

justitssekretær: A. Calot Escobar,

på grundlag af den skriftlige forhandling,

efter at der er afgivet indlæg af:

- den tyske regering ved J. Möller, M. Hellmann, U. Bartl og E. Lankenau, som befuldmægtigede,
- den spanske regering ved L. Aguilera Ruiz, som befuldmægtiget,
- Europa-Kommissionen ved M. Wilderspin og M. Heller, som befuldmægtigede,

og efter at generaladvokaten har fremsat forslag til afgørelse i retsmødet den 18. juni 2020,

afsagt følgende

* Processprog: tysk.

Dom

- 1 Anmodningen om præjudiciel afgørelse vedrører fortolkningen af artikel 3, litra b), i Rådets forordning (EF) nr. 4/2009 af 18. december 2008 om kompetence, lovvalg, anerkendelse og fuldbyrdelse af retsafgørelser og samarbejde vedrørende underholdspligt (EUT 2009, L 7, s. 1).
- 2 Anmodningen er indgivet i forbindelse med en tvist mellem WV, der har bopæl i Wien (Østrig), og Landkreis Harburg (Tyskland) (herefter »det sagsøgende organ«) vedrørende udbetalingen af en underholdsydelse til WV's mor, som har bopæl i Tyskland, og i hvis rettigheder dette organ er indtrådt ved lovbestemt subrogation.

Retsforskrifter

EU-retten

Bruxelleskonventionen

- 3 Artikel 2, stk. 1, i konventionen af 27. september 1968 om retternes kompetence og om fuldbyrdelse af retsafgørelser i borgerlige sager, herunder handelssager (EFT 1978, L 304, s. 17), som ændret ved de efterfølgende konventioner om nye medlemsstaters tiltrædelse af denne konvention (herefter »Bruxelleskonventionen«), har følgende ordlyd:

»Med forbehold af bestemmelserne i denne konvention skal personer, der har bopæl på en kontraherende stats område, uanset deres nationalitet, sagsøges ved retterne i denne stat.«

- 4 Bruxelleskonventionens artikel 5, nr. 2, bestemmer:

»En person, der har bopæl på en kontraherende stats område, kan sagsøges i en anden kontraherende stat:

[...]

- 2) i sager om underholdspligt, ved retten på det sted, hvor den berettigede har sin bopæl eller sit sædvanlige opholdssted.«

Haagerprotokollen

- 5 Haagerprotokollen af 23. november 2007 om, hvilken lov der finder anvendelse på underholdspligt, blev godkendt på Det Europæiske Fællesskabs vegne ved Rådets afgørelse 2009/941/EF af 30. november 2009 (EUT 2009, L 331, s. 17) (herefter »Haagerprotokollen«).
- 6 Denne protokols artikel 3 med overskriften »Generel lovvalgsregel« bestemmer:

»1. Underholdspligt er undergivet loven i den stat, hvor den bidragsberettigede har sit sædvanlige opholdssted, medmindre denne protokol indeholder andre bestemmelser.

2. Hvis den bidragsberettigede skifter sædvanligt opholdssted, finder loven i den nye opholdsstat anvendelse fra det øjeblik, hvor skiftet finder sted.«

- 7 Haagerprotokollens artikel 10 bestemmer, at et offentligt organs ret til at anmode om godtgørelse af en ydelse, der er udbetalt til den bidragsberettigede i stedet for underholdsbidrag, er undergivet den lov, der gælder for det pågældende organ.

Forordning nr. 4/2009

- 8 8.-11., 14., 15., 44. og 45. betragtning til forordning nr. 4/2009 har følgende ordlyd:
- »(8) På Haagerkonferencen om International Privatret deltog [Det Europæiske Fællesskab] og dets medlemsstater i de forhandlinger, der den 23. november 2007 førte til vedtagelse af [Haagerprotokollen]. Der skal derfor tages hensyn til [dette] [...] [instrument] i denne forordning.
- (9) Bidragsberettigede bør have mulighed for i en medlemsstat let at få truffet en retsafgørelse, der automatisk bliver eksigibel i en anden medlemsstat uden nogen andre formaliteter.
- (10) For at nå dette mål er det hensigtsmæssigt at samle bestemmelserne om kompetence, lovvalg, anerkendelse og eksigibilitet, fuldbyrdelse, retshjælp og samarbejde mellem centralmyndigheder vedrørende underholdspligt i ét EF-instrument.
- (11) Forordningen bør finde anvendelse på alle underholdsbidrag, der følger af familieforhold, slægtskab, ægteskab eller svogerskab, for at sikre ens behandling af alle bidragsberettigede. I forbindelse med denne forordning bør begrebet »underholdspligt« undergives selvstændig fortolkning.
- [...]
- (14) Det bør fastsættes i denne forordning, at udtrykket »bidragsberettiget« i forbindelse med en anmodning om anerkendelse og fuldbyrdelse af en retsafgørelse om underholdspligt omfatter offentlige organer, der har ret til at træde i stedet for en person, som har krav på underholdsbidrag, eller til at kræve tilbagebetaling af underholdsydelser, der er udbetalt til den bidragsberettigede. Når et offentligt organ handler i denne egenskab, bør det have ret til de samme tjenester og den samme retshjælp som en bidragsberettiget.
- (15) For at varetage de bidragsberettigedes interesser og af hensyn til retsplejen i Den Europæiske Union bør kompetencereglerne, som de følger af [Rådets] forordning (EF) nr. 44/2001 [af 22. december 2000 om retternes kompetence og om anerkendelse og fuldbyrdelse af retsafgørelser på det civil- og handelsretlige område (EFT 2001, L 12, s. 1)], tilpasses. Det forhold, at [sagsøgte] har sit sædvanlige opholdssted i et tredjeland, bør ikke længere udgøre en grund til at udelukke anvendelse af fællesskabskompetencereglerne, og der bør ikke længere kunne henvises til nationale kompetenceregler. Det bør derfor fastsættes i denne forordning, i hvilke tilfælde en medlemsstats ret kan udøve en subsidiær kompetence.
- [...]
- (44) Denne forordning bør ændre forordning [...] nr. 44/2001, idet den bør træde i stedet for de bestemmelser i denne forordning, der finder anvendelse på underholdspligt. Med forbehold af nærværende forordnings overgangsbestemmelser bør medlemsstaterne for så vidt angår underholdspligt anvende nærværende forordnings bestemmelser om kompetence, anerkendelse, eksigibilitet og fuldbyrdelse af retsafgørelser og om retshjælp i stedet for de tilsvarende bestemmelser i forordning [...] nr. 44/2001 fra datoen for nærværende forordnings anvendelse.

(45) Målene for denne forordning, nemlig at indføre en række foranstaltninger, der muliggør en effektiv inddrivelse af underholdsbidrag i grænseoverskridende situationer og dermed letter den frie bevægelighed for personer i Den Europæiske Union, kan ikke i tilstrækkelig grad opfyldes af medlemsstaterne og kan derfor på grund af denne forordnings omfang og virkninger bedre nås på fællesskabsplan; Fællesskabet kan derfor træffe foranstaltninger i overensstemmelse med subsidiaritetsprincippet, jf. traktatens artikel 5 [...]«

9 Artikel 1, stk. 1, i forordning nr. 4/2009 fastsætter:

»Denne forordning finder anvendelse på underholdspligt, der udspringer af et familieforhold, slægtskab, ægteskab eller svogerskab.«

10 Denne forordnings artikel 2 bestemmer:

»1. I denne forordning forstås ved:

1) »retsafgørelse«: en retsafgørelse vedrørende underholdspligt truffet af en ret i en medlemsstat, uanset hvordan den betegnes, såsom dom, kendelse eller fuldbyrdelsesordre, herunder fastsættelse af sagsomkostninger, som foretages af en embedsmand ved retten. I kapitel VII og VIII forstås ved »retsafgørelse« også en retsafgørelse om underholdspligt truffet i et tredjeland

[...]

10) »den bidragsberettigede«: enhver fysisk person, der er eller påstås at være berettiget til underholdsbidrag

[...]«

11 Artikel 3 i forordning nr. 4/2009 har følgende ordlyd:

»De myndigheder, der er kompetente med hensyn til underholdspligt i medlemsstaterne, er:

- a) retten på det sted, hvor sagsøgte har sin sædvanlige bopæl, eller
- b) retten på det sted, hvor den bidragsberettigede har sin sædvanlige bopæl, eller
- c) den ret, der i henhold til den nationale lovgivning har kompetence til at påkende en sag vedrørende en persons retlige status, når anmodningen om underhold er accessorisk i forhold til denne sag, medmindre denne kompetence alene støttes på en af parternes nationalitet, eller
- d) den ret, der i henhold til den nationale lovgivning har kompetence til at påkende en sag vedrørende forældreansvar, når anmodningen om underhold er accessorisk i forhold til denne sag, medmindre denne kompetence alene støttes på en af parternes nationalitet.«

12 Forordningens artikel 15 med overskriften »Fastlæggelse af, hvilken lov der skal anvendes« bestemmer:

»Den lov, der skal anvendes på underholdspligt, fastlægges i overensstemmelse med [Haagerprotokollen], i de medlemsstater, der er bundet af dette instrument.«

13 Forordningens artikel 64 med overskriften »Offentlige organer i rollen som den, der fremsætter en anmodning« lyder:

»1. I forbindelse med en anmodning om anerkendelse og om, at en retsafgørelse erklæres for eksigibel, eller i forbindelse med fuldbyrkelse af retsafgørelser omfatter »den bidragsberettigede« offentlige organer, som handler på vegne af en person, der er berettiget til underholdsbidrag, eller et organ, der er berettiget til godtgørelse af ydelser, der er udbetalt i stedet for underholdsbidrag.

2. Et offentligt organs ret til at handle på vegne af en person, der er berettiget til underholdsbidrag, eller til at anmode om godtgørelse af ydelser, der er udbetalt til den bidragsberettigede i stedet for underholdsbidrag, er undergivet den lov, der gælder for organet.

3. Et offentligt organ kan anmode om anerkendelse og om, at en retsafgørelse erklæres for eksigibel, eller kræve fuldbyrkelse af:

- a) en retsafgørelse, der er truffet over for en bidragspligtig efter anmodning fra et offentligt organ, som kræver godtgørelse af ydelser, der er udbetalt i stedet for underholdsbidrag
- b) en retsafgørelse, der er truffet mellem en bidragsberettiget og en bidragspligtig, i det omfang der er udbetalt ydelser til den bidragsberettigede i stedet for underholdsbidrag.

4. Det offentlige organ, der anmoder om anerkendelse og om, at en retsafgørelse erklæres for eksigibel, eller kræver fuldbyrkelse af en retsafgørelse, skal på anmodning forelægge alle de dokumenter, der er nødvendige for at fastslå dets rettigheder i henhold til stk. 2 og for at godtgøre, at ydelserne er blevet udbetalt til den bidragsberettigede.«

Tysk ret

14 § 1601 i Bürgerliches Gesetzbuch (borgerlig lovbog) med overskriften »Underholdspligtige personer« bestemmer:

»Slægtninge i lige linje er forpligtede til at yde underhold til hinanden.«

15 § 94, stk. 1, første punktum, i Sozialgesetzbuch XII (den tyske sociallovs 12. bog, herefter »SGB XII«) med overskriften »Overgang af civilretlige underholds krav mod en person med underholdspligt« fastsætter:

»Hvis den ydelsesberettigede person ifølge civilretten har et underholds krav for den periode, for hvilken ydelserne ydes, overgår dette til det ansvarlige organ for socialhjælp op til størrelsen af de ydede udgifter sammen med det underholdsretlige oplysningskrav.«

16 Ifølge § 94, stk. 5, tredje punktum, i SGB XII skal krav, der er overgået i henhold til § 94, stk. 1, første punktum, håndhæves ved de civile domstole.

Twisten i hovedsagen og det præjudicielle spørgsmål

17 WV's mor, der bor på et alderdoms- og plejehjem i Köln (Tyskland), har som slægtning i opstigende linje i medfør af § 1601 i den tyske borgerlige lovbog krav på underhold, der skal betales af WV, som har bopæl i Wien (Østrig). WV's mor modtager imidlertid løbende socialhjælp fra det sagsøgende organ i henhold til SGB XII. Dette organ har gjort gældende, at det i overensstemmelse med § 94, stk. 1, første punktum, i SGB XII er indtrådt i denne socialhjælpmodtagers krav mod WV for så vidt angår de underholdsydelser, som organet har betalt til WV's mor siden april 2017.

- 18 Ved påkendelsen af et regressøgsmaal om underholdskravet, som blev anlagt af det sagsøgende organ mod WV, fandt Amtsgericht Köln (byretten i Köln, Tyskland) i første instans, at de tyske retter ikke havde international kompetence til at træffe afgørelse i sagen. Ifølge denne retsinstans kan kompetencen baseret på artikel 3, litra b), i forordning nr. 4/2009 kun påberåbes af den fysiske person, der er berettiget til underholdsbidrag.
- 19 Under appelsagen ophævede Oberlandesgericht Köln (den øverste regionale domstol i Köln, Tyskland) førsteinstansens dom. Denne retsinstans fandt, at den valgmulighed, der gives den bidragsberettigede ved artikel 3, litra a) og b), i forordning nr. 4/2009, også kunne udøves af det sagsøgende organ i dettes egenskab af cessionar for underholdskravet.
- 20 Bundesgerichtshof (forbundsdomstol, Tyskland), for hvilken WV har iværksat revisionsanke til prøvelse af afgørelsen fra Oberlandesgericht Köln (den øverste regionale domstol i Köln), ønsker afklaret, om det offentlige organ, som har udbetalt socialhjælpen, kan påberåbe sig, at retten på det sted, hvor den bidragsberettigede har sin sædvanlige bopæl, har kompetence i medfør af artikel 3, litra b), i forordning nr. 4/2009, når dette organ ved lovbestemt subrogation gør et krav baseret på nationale civilretlige bestemmelser om underholdsbidrag gældende over for den bidragspligtige.
- 21 I denne henseende har den forelæggende ret indledningsvis anført, at det krav, hvori det sagsøgende organ er indtrådt, opfylder betingelserne for at kunne anses for en underholdspligt som omhandlet i forordning nr. 4/2009, og at dette organ skal gøre et sådant krav gældende under en civil sag.
- 22 Idet den forelæggende ret finder, at det regressøgsmaal om underhold, som er anlagt af det sagsøgende organ, er omfattet af anvendelsesområdet for forordning nr. 4/2009, har den oplyst, at Domstolen hvad angår denne forordning endnu ikke har udtalt sig om spørgsmålet i denne doms præmis 20, men at tysk retsteori er delt med hensyn til, hvorledes dette bør besvares. Ifølge den forelæggende ret besvarer visse forfattere således dette spørgsmål bekræftende, idet de fremhæver hensynet til en effektiv håndhævelse af afgørelser om underholdspligt, navnlig for at undgå, at en bidragspligtig, som bor i udlandet, skal kunne drage fordel af en gunstigere behandling, som følge af det offentlige organs intervention. Andre forfattere støtter derimod den modsatte løsning, som fremgår af dommen af 15. januar 2004, Blijdenstein (C-433/01, EU:C:2004:21), der vedrørte fortolkningen af Bruxelleskonventionens artikel 5, nr. 2, og som angiveligt også kan finde anvendelse i sammenhæng med forordning nr. 4/2009, hvilket har den konsekvens, at et offentligt organ, der har anlagt et regressøgsmaal for at inddrive et underholdskrav, ikke kan gøre muligheden for at påberåbe sig, at retterne på den bidragsberettigedes sædvanlige bopæl er kompetente, gældende over for den bidragspligtige.
- 23 Den forelæggende ret er af den opfattelse, at i modsætning til det hovedregel/undtagelses-forhold, som er fremherskende inden for rammerne af Bruxelleskonventionen, er værnetingsreglerne i artikel 3 i forordning nr. 4/2009 generelle og alternative værnetingsregler og dermed af samme rang. Desuden finder den forelæggende ret – og det gælder, selv om artikel 2, stk. 1, nr. 10), i forordning nr. 4/2009 udpeger den bidragspligtige som en fysisk person – at såvel denne forordnings bestemmelser om fuldbyrdelsen af underholdskrav, bl.a. dens artikel 64, som de formål, der tilstræbes med forordningen, taler for en løsning, der sikrer en effektiv inddrivelse af underholdskrav ved at give det offentlige organ, som er lovligt indtrådt i den bidragsberettigedes rettigheder, mulighed for at påberåbe sig værnetingsreglen i artikel 3, litra b), i forordning nr. 4/2009.
- 24 Da Bundesgerichtshof (forbundsdomstol) imidlertid er i tvivl om, hvorvidt dens fortolkning er korrekt, har den besluttet at udsætte sagen og forelægge Domstolen følgende præjudicielle spørgsmål:

»Kan et offentligt organ, som har udbetalt sociale ydelser til en person, der er berettiget til underholdsbidrag, i henhold til offentligretlige bestemmelser, påberåbe sig værnetinget på den bidragsberettigedes sædvanlige opholdssted i henhold til artikel 3, litra b), i forordning nr. 4/2009, når

organet på grund af udbetalingen af sociale ydelser ved regres gør den bidragsberettigedes underholdskrav, som er overgået til organet ved lovbestemt subrogation, gældende over for den bidragspligtige?»

Om det præjudicielle spørgsmål

- 25 Den forelæggende ret ønsker med sit spørgsmål nærmere bestemt oplyst, om et offentligt organ, der har anlagt et regressøgsmaal for at inddrive beløb, som det har udbetalt i stedet for underholdsbidrag til en bidragsberettiget, i hvis rettigheder det er indtrådt i forhold til den bidragspligtige, med føje kan påberåbe sig, at retten på det sted, hvor den bidragsberettigede har sin sædvanlige bopæl, har kompetence i henhold til artikel 3, litra b), i forordning nr. 4/2009.
- 26 Indledningsvis bemærkes, at oplysningerne i de sagsakter, som Domstolen råder over, gør det muligt at konkludere, at bestemmelserne i forordning nr. 4/2009 finder anvendelse i forbindelse med et regressøgsmaal anlagt af et offentligt organ som det i hovedsagen omhandlede.
- 27 Som den tyske regering og Europa-Kommissionen har anført, udspringer den rettighed, som tilkommer det offentlige organ, der handler som sagsøger, af den underholdsforpligtelse, der følger af et familie- og slægtskabsforhold, og som i hovedsagen påhviler WV i forhold til sin mor. Udøvelsen af en sådan rettighed medfører underholdsforpligtelser for den bidragspligtige, der er omfattet af artikel 1, stk. 1, i forordning nr. 4/2009.
- 28 Imidlertid skal det bemærkes, at idet bestemmelserne om kompetenceregler skal fortolkes selvstændigt under henvisning til bl.a. den pågældende forordnings formål og opbygning, skal artikel 3 i forordning nr. 4/2009 fortolkes under hensyn til dens ordlyd, formål og den ordning, hvori den indgår (jf. i denne retning dom af 18.12.2014, Sanders og Huber, C-400/13 og C-408/13, EU:C:2014:2461, præmis 24 og 25).
- 29 Det fremgår af ordlyden af artikel 3 i forordning nr. 4/2009 med overskriften »Generelle bestemmelser«, at denne artikel opstiller generelle kriterier for fordelingen af kompetence mellem retterne i medlemsstaterne med hensyn til afgørelse af sager om underholdspligt. Til forskel fra de relevante bestemmelser i Bruxelleskonventionen, som blev undersøgt af Domstolen i den sag, der gav anledning til dom af 15. januar 2004, Blijdenstein (C-433/01, EU:C:2004:21), indeholder nævnte artikel 3 hverken et generelt princip, såsom kompetence for retten på sagsøgtes bopæl, eller undtagelsesbestemmelser, der skal fortolkes strengt, såsom den, der er fastsat i konventionens artikel 5, nr. 2, men en flerhed af kriterier, der har samme rang, og som er alternative, hvilket bekræftes af anvendelsen af konjunktionen »eller« efter opregningen af hvert enkelt kriterium (jf. i denne retning dom af 5.9.2019, R (Kompetence i forbindelse med sager om forældreansvar og underholdspligt), C-468/18, EU:C:2019:666, præmis 29).
- 30 Artikel 3 i forordning nr. 4/2009 giver således den bidragsberettigede, når den pågældende handler som sagsøger, mulighed for at anlægge sag vedrørende underholdspligt på grundlag af forskellige kompetenceregler, bl.a. enten ved retten på det sted, hvor sagsøgte har sin sædvanlige bopæl i overensstemmelse med artikel 3, litra a), eller ved retten på det sted, hvor den bidragsberettigede har sin egen sædvanlige bopæl i overensstemmelse med nævnte artikels litra b) (jf. i denne retning dom af 5.9.2019, R (Kompetence i forbindelse med sager om forældreansvar og underholdspligt), C-468/18, EU:C:2019:666, præmis 30 og 31).
- 31 Da ordlyden af artikel 3 i forordning nr. 4/2009 imidlertid ikke præciserer, at den bidragsberettigede selv skal anlægge sag ved de retter, der er nævnt i bestemmelsens litra a) og b), er denne artikel ikke til hinder for, at en sag om underholdspligt kan anlægges af et offentligt organ, der ved lovbestemt subrogation er indtrådt i den bidragsberettigedes rettigheder, for den ene eller den anden af disse retter, forudsat at forordningens formål og opbygning overholdes.

- 32 Som både den forelæggende ret og samtlige procesdeltagere i den foreliggende sag har gjort gældende, er hverken formålene med eller opbygningen af forordning nr. 4/2009 til hinder for, at retten på det sted, hvor den bidragsberettigede har sin sædvanlige bopæl, har kompetence til at træffe afgørelse i en sag om underholdspligt, der er anlagt af et sådant offentligt organ, i henhold til denne forordnings artikel 3, litra b).
- 33 For det første er en anerkendelse af, at den ret, der er omhandlet i artikel 3, litra b), i forordning nr. 4/2009, har kompetence til at træffe afgørelse i denne sag, nemlig i overensstemmelse med de formål, der forfølges med denne forordning, herunder – som Domstolen allerede har haft lejlighed til at fremhæve – såvel nærheden mellem den kompetente ret og den bidragsberettigede som det i 45. betragtning til forordningen nævnte formål om i videst muligt omfang at lette inddrivelsen af internationale underholdsbidrag (jf. i denne retning dom af 18.12.2014, Sanders og Huber, C-400/13 og C-408/13, EU:C:2014:2461, præmis 26, 28, 40 og 41, og af 4.6.2020, FX (Afværgelse af fuldbyrdelse af et underholdsbidrag), C-41/19, EU:C:2020:425, præmis 40 og 41).
- 34 Hvis det offentlige organ, der er indtrådt i den bidragsberettigedes rettigheder, gives mulighed for at anlægge sag ved retten på det sted, hvor denne bidragsberettigede har sin sædvanlige bopæl, vil det navnlig kunne sikre en effektiv inddrivelse af internationale underholdsbidrag, hvilket formål derimod ville blive svækket, hvis et sådant offentligt organ blev frataget retten til at påberåbe sig de alternative kompetenceregler, der er fastsat i artikel 3, litra a) og b), i forordning nr. 4/2009 til fordel for sagsøgeren i sager om underholdspligt, såvel når sagsøgte er bosiddende i Den Europæiske Union som i tilfælde af, at sagsøgte eventuelt har bopæl i et tredjeland.
- 35 I denne henseende skal det navnlig bemærkes, således som også generaladvokaten har anført i punkt 38 og 40 i forslaget til afgørelse, at for så vidt som artikel 3, litra a), i forordning nr. 4/2009 ikke underlægger anvendelsen af dens regler om retternes internationale kompetence en betingelse om, at sagsøgte har bopæl i en medlemsstat, ville en manglende anerkendelse af, at det offentlige organ, der er indtrådt i den bidragsberettigedes rettigheder, kan anlægge sag ved retten på det sted, hvor den bidragsberettigede har sin sædvanlige bopæl, når den bidragspligtige har bopæl i et tredjeland, med al sandsynlighed tvinge dette offentlige organ til at gøre sit krav gældende uden for Unionen. Denne situation samt de retlige og praktiske vanskeligheder, som den medfører, såsom dem, der er fremhævet af generaladvokaten i punkt 42 i forslaget til afgørelse, kan kompromittere en effektiv inddrivelse af underholdsbidrag.
- 36 Desuden ville en anerkendelse af, at det offentlige organ, der er indtrådt i den bidragsberettigedes rettigheder, gyldigt kan anlægge sag ved den ret, der er udpeget i artikel 3, litra b), i forordning nr. 4/2009, på ingen måde påvirke det formål om at sikre hensynet til retsplejen, der ligeledes forfølges med denne forordning.
- 37 I denne henseende skal dette formål, således som Domstolen allerede har fastslået, ikke udelukkende forstås i betydningen optimering af domstolsorganisationen, men også ud fra parternes interesse – hvad enten der er tale om sagsøgeren eller sagsøgte i retssagen – i bl.a. at have mulighed for let adgang til retsvæsenet og forudsigelighed med hensyn til kompetencereglerne (jf. i denne retning dom af 18.12.2014, Sanders og Huber, C-400/13 og C-408/13, EU:C:2014:2461, præmis 29, og af 4.6.2020, FX (Afværgelse af fuldbyrdelse af et underholdsbidrag), C-41/19, EU:C:2020:425, præmis 40).
- 38 Overførslen af den bidragsberettigedes rettigheder til et sådant offentligt organ påvirker imidlertid hverken den bidragspligtiges interesser eller forudsigeligheden af de kompetenceregler, der finder anvendelse, idet den bidragspligtige under alle omstændigheder må forvente at blive sagsøgt enten ved retten på det sted, hvor vedkommende har sin sædvanlige bopæl, eller ved retten på det sted, hvor den bidragsberettigede har sin sædvanlige bopæl.

- 39 For det andet er den omstændighed, at det offentlige organ, der ved lovbestemt subrogation er indtrådt i den bidragsberettigedes rettigheder, har adgang til at anlægge sag ved retten på det sted, hvor den bidragsberettigede har sin sædvanlige bopæl, ligeledes i overensstemmelse med ordningen i forordning nr. 4/2009 og med dens opbygning, som bl.a. afspejles i 14. betragtning til forordningen.
- 40 Det skal i denne forbindelse bemærkes, at artikel 64 i forordning nr. 4/2009 netop omhandler intervention fra et offentligt organ, i dets egenskab af sagsøger, som handler på vegne af en person, der er berettiget til underholdsbidrag, eller som er berettiget til godtgørelse af ydelser, der er udbetalt i stedet for underholdsbidrag. I henhold til artikel 64, stk. 1, i forordning nr. 4/2009 er et sådant organ således omfattet af definitionen af begrebet »den bidragsberettigede« i forbindelse med en anmodning om anerkendelse og om, at en retsafgørelse erklæres for eksigibel, eller i forbindelse med fuldbyrdelse af retsafgørelser, hvilket er et begreb, som i henhold til forordningens artikel 2, stk. 1, nr. 10), i princippet kun betegner en fysisk person, der er eller påstås at være berettiget til underholdsbidrag. Desuden og frem for alt præciserer samme forordnings artikel 64, stk. 3, litra a), at dette offentlige organ har ret til at anmode om anerkendelse og en erklæring om eksigibilitet eller til at anmode om fuldbyrdelse af en retsafgørelse, der er truffet over for en bidragspligtig efter anmodning fra et offentligt organ, som kræver godtgørelse af ydelser, der er udbetalt i stedet for underholdsbidrag.
- 41 Denne bestemmelse indebærer, at et sådant offentligt organ forinden har været i stand til at indbringe sagen for den ret, der er udpeget i henhold til artikel 3, litra b), i forordning nr. 4/2009, med henblik på, at denne kan træffe en afgørelse om underholdspligt som omhandlet i forordningens artikel 2, stk. 1, nr. 1).
- 42 Det følger af samtlige ovennævnte bestemmelser, at selv om et offentligt organ, der ved lovbestemt subrogation er indtrådt i en bidragsberettigets rettigheder, ikke selv kan påberåbe sig status som »bidragsberettiget« med henblik på at få fastslået, at der består en underholdspligt, skal organet ikke desto mindre have mulighed for at indbringe sagen for den kompetente ret på det sted, hvor den bidragsberettigede har sin sædvanlige bopæl, i henhold til artikel 3, litra b), i forordning nr. 4/2009. Når denne rets afgørelse er truffet i domsstaten, har et sådant offentligt organ ret til at få anerkendt sin status som bidragsberettiget i givet fald med henblik på en anmodning om anerkendelse, en erklæring om eksigibilitet eller fuldbyrdelse af denne afgørelse i den stat, som anmodningen rettes til, i henhold til bestemmelserne i nævnte forordnings artikel 64.
- 43 Endelig er en anerkendelse af, at det offentlige organ, der er indtrådt i den bidragsberettigedes rettigheder, har mulighed for at påberåbe sig værnetinget i artikel 3, litra b), i forordning nr. 4/2009, ligeledes i overensstemmelse med Haagerprotokollen, hvilken der henvises til i denne forordnings artikel 15 med hensyn til fastlæggelsen af, hvilken lov der finder anvendelse i sager om underholdspligt. For så vidt som det dels er fastsat i denne protokols artikel 3, stk. 1, at lovgivningen i den stat, hvor den bidragsberettigede har sit sædvanlige opholdssted, i princippet finder anvendelse på underholdspligt, og det dels i protokollens artikel 10, som er gentaget i nævnte forordnings artikel 64, stk. 2, er fastsat, at retten til godtgørelse for det offentlige organ, der har udbetalt en ydelse til den bidragsberettigede i stedet for underholdsbidrag, er undergivet den lovgivning, der gælder for det pågældende organ, gør en sådan mulighed det muligt at sikre, at der i langt de fleste tilfælde, dvs. dem, hvor det offentlige organs sæde og den bidragsberettigedes sædvanlige bopæl befinder sig i den samme medlemsstat, sikres en parallelitet mellem værnetingsreglerne og lovvalgsreglerne, der er gunstig for afgørelsen af sager vedrørende underholdspligt.
- 44 Henset til samtlige ovenstående betragtninger skal det forelagte spørgsmål besvares med, at et offentligt organ, der har anlagt et regressøgsmål for at inddrive beløb, som det har udbetalt i stedet for underholdsbidrag til en bidragsberettiget, i hvis rettigheder det er indtrådt i forhold til den bidragspligtige, kan med føje påberåbe sig, at retten på det sted, hvor den bidragsberettigede har sin sædvanlige bopæl, har kompetence i henhold til artikel 3, litra b), i forordning nr. 4/2009.

Sagsomkostninger

- 45 Da sagens behandling i forhold til hovedsagens parter udgør et led i den sag, der verserer for den forelæggende ret, tilkommer det denne at træffe afgørelse om sagsomkostningerne. Bortset fra de nævnte parters udgifter kan de udgifter, som er afholdt i forbindelse med afgivelse af indlæg for Domstolen, ikke erstattes.

På grundlag af disse præmisser kender Domstolen (Tredje Afdeling) for ret:

Et offentligt organ, der har anlagt et regressøgsmål for at inddrive beløb, som det har udbetalt i stedet for underholdsbidrag til en bidragsberettiget, i hvis rettigheder det er indtrådt i forhold til den bidragspligtige, kan med føje påberåbe sig, at retten på det sted, hvor den bidragsberettigede har sin sædvanlige bopæl, har kompetence i henhold til artikel 3, litra b), i Rådets forordning (EF) nr. 4/2009 af 18. december 2008 om kompetence, lovvalg, anerkendelse og fuldbyrdelse af retsafgørelser og samarbejde vedrørende underholdspligt.

Underskrifter